

Roskilde i Frederik den 6tes Tid.

Af J. Kornerup.

(Med Tegninger af Forfatteren).

I min Barndom, Frederik den 6tes Tid, saae Roskilde helt anderledes ud end nu og var en lille By med knap 3000 Indbyggere. Sporene af de ødelæggende Ildebrande, som hundrede Aar tidligere havde hærgnet Byen 1731 og 1735 og bl. a. tilintetgjort det store, gamle Raadhus, som laae paa Algade lige overfor Apoteket, havde givet den et tarveligt Præg. Disse Brande indtraf i en saare uheldig Tid, da Brandforsikringen endnu ikke var oprettet, og de fleste Borgere sad i smaa Kaar. De Brandlidte eller „Afbrændte“, som de kaldtes i Datidens Sprog, havde intet andet at støtte sig til end Kongens, „Landsfaderens“, Hjælp. Christian den 6te gav ogsaa 1731 Roskilde 10 Aars Frihed for at svare Konsumption og Told paa Bygningsmateriale, og efter Branden 1735 skænkede han de „Afbrændte“ 20,000 Rigsdaler. Pengene havde jo betydelig større Værdi end nu, men alligevel forslog det ikke meget. Følgen var, at de nye Bygninger fik et overmaade tarveligt og fattigt Udseende; Stuehusene var saa lave, at man kunde naae Tagskægget med Haanden. Som oftest var Husene forsynede med en eller to Kviste med Spidsgavle, saaledes som f. Eks. „Kildehuset“, opført 1740 paa Kongens Befaling ved Hellig Kors Kilde, for at der her kunde bo en Borger, der skulde passe Kilden, fra hvilken der et Par Gange om Ugen blev hentet Vand til Hoffet i København.

Der kan ikke være Tvivl om, at der før de to omtalte Ildebrande i Roskilde har staaet adskillige smukke Bindingsværkshuse med Karnapper, Kviste og udskaarne Bjælkehoveder, som nogle, der endnu findes i Køge, Næstved, Kalundborg og Odense, men alt dette var nu borte. I Frederik den 6tes Tid stod endnu en hel Del af de efter 1735 opførte Huse. De nye, der blev byggede i hans Tid, savnede al arkitektonisk Form, al Relief, og var prægede af Fladhed og Kedsommelighed. Det eneste, der hjalp lidt til at dække over denne Prosa, var de Rækker af Lindetræer, der endnu fandtes hist og her paa Fortovene, f. Eks. foran det gamle Hotel „Prinsen“, men saadanne Træer var Spidsborgerne en Tørn i Øjet, og de tørstede efter at udrydde dem uden at betænke, at de smukke Træer dækkede over en ussel Facade. Dog var der endnu ved enkelte Gader i Roskilde noget idyllisk og malerisk, som f. Eks. paa „Bondetinget“, hvor der endnu var Stengærder med ældgamle Hvidtjørne.

Paa adskillige Borgeres Huse saas endnu gammeldags Skilte, springende frem paa snirklede Jærnstænger, som hjalp lidt paa den øvrige Kedsommelighed, men som man senere har været saa ivrig for at udrydde. Ligesom drømmende om sin navnkundige Fortid laa Roskilde hen med sin daarlige Stenbro, sin middelalderlige Belysning med Tranlygter, og saa tændte man dem ikke, naar Maanen var paa Himlen, selv om den var dækket af tykke Skyer, det saakaldte Magistratsmaaneskin. Ligesom i gamle Dage gik Folk hjem om Aftenen med en liden Lygte i Haanden. „Man saae“, siger Jeronimus, „fornemme Standspersoner lyses hjem af deres Piger.“ *) Vore Forfædre vilde have anset det for utroligt, at man skulde naae til en straalende elektrisk Belysning, køre med Damp, telefonere, flyve osv.; men i den snævre, spidsborgerlige lille Verden og i de smaa Kaar, hvori mange af dem sad, følte de sig dog nogenlunde til Rette; thi de var fri for alle Nutidens store politiske, sociale og religiøse Bekymringer og Tvivl og slog

*) Holberg, „Maskeraden“ I, 4. Scene.

sig til Ro med, at Landsfaderen, Frederik den Sjette, sørgede for dem.

Raadhuset, som var opført 1735 under Christian den Sjette, laa lige til 1883 paa Torvet paa en mindre hellig Maade klinet op ad Taarnet, der hørte til den gamle Laurentiuskirke, hvilken Borgerne kort før Reformationen fik Lov at bryde ned, for at de kunde faa en mere central Torveplads end Byens gamle store Torv, „Hestemarket“, der jo laa i en Udkant. Omtrent ved Aar 1835 lykkedes det Byraadet, „de eligerede Borgere“, som det den Gang hed, yderligere at udvide Torvepladsen med det saakaldte Nytorv. Paa dette laa en stor Ejendom, der tilhørte den afdøde Distriktslæge Rochmaul. Den blev da købt og nedbrudt.

I Raadhuset var en Tingstue, Byraadssal, Politikontor og Fængsler, hvori der havde siddet mange mærkelige Personer, bl. a. Mestertyven Morten Frederiksen. Der havde siddet flere, som blev henrettede, og jeg mindes endnu den Sindsbevægelse, jeg kom i en Sommermorgen, da jeg, som boede lige over for Raadhuset, saa Indledningen til en Henrettelse. Nedenfor den høje Stentrappe holdt en Vogn, omringet af en Skare Mænd, der efter gammel Skik var bevæbnet med lange Spyd. Politibetjente og Arrestforvarer steg ned ad Trappen, og efter dem kom to unge ligblege Mænd, der skulde køres ud til Galgebakken for at halshugges! Det var de to i sin Tid meget omtalte Mordere fra Ejby. Langsomt satte Vognen sig i Bevægelse ned ad Olsgade, omringet af Spyddragerne. Det var, saa vidt jeg ved, sidste Gang, at en henrettet Forbryder blev lagt paa Stejle og Hjul. Det vil sige, at den hovedløse Krop blev lagt sammenbøjet paa et Hjul, igennem hvis Midte der gik en lang Stang. Hovedet blev med et langt Spir fæstet til Stangens Top, og snart sværmede Krager og Ravne der omkring i en otte Dages Tid, et afskyeligt og barbarisk Skuespil; men blodsøden overfor Forbrydere var Frederik den Sjettes Tid ikke.

En anden barbarisk Straf fandt endnu Sted i Christian den 8des Tid, nemlig Kagstrykning, det vil sige Piskning, og jeg har været Øjenvidne til en saadan. En tidlig

Morgen blev Mestertyven Fischer, omgiven af Politivagt, kørt ud til Galgebakken for at kagstryges. Der blev slaæet Kreds om en Pæl, som endnu for faa Aar siden stod her, og Justitsraaden læste Dømmen op. Fischer blev afklædt til Bæltstedet, hans Hænder bundne sammen og ved en Trisse hævet højt op til Pælen og Legemet bundet fast til denne. Da disse Forberedelser var trufne, traadte Skarpretteren frem, en kraftig Person i grøn Uniform med blanke Knapper. I en Kurv havde han en Bunke lange Birkeris. Han greb et Ris og anbragte tre dygtige Slag paa Synderens Ryg, „en Terts, en Kvart og en Prim“, som det hedder i Fægtekunsten. Saa kastede han Riset, tog et nyt, og saadan blev han ved, til han havde afleveret 27 Slag. Det varede ikke længe, før Synderens Ryg kom til at se slem ud. Der viste sig lange blaa og mørkerøde Striber, og Blodet piblede ud af mange Saar. Det gøs i mig, og endnu ser jeg denne stakkels Ryg for mig; men Fischer holdt sig tappert, fik Skjorten paa og skuttede sig lidt. „Hr. Justitsraad“, sagde han, „maatte jeg ikke faa en Snaps?“ „Jo“, sagde Justitsraaden, „det har Du fortjent.“

Det var Embedsvældens Tid. Ganske vist var der mange hæderlige Embedsmænd, men deres Magt var stor, og deres Overlegenhed og Myndighed, især over for Smaafolk, tidt brutal. Byen regeredes af Byfogden, „Justitsraaden“, som han kaldtes, og Byraadet, „de elige-rede Borgere“, senere „Borgerrepræsentanterne“. Disse valgtes væsentlig fra gammel Tid imellem de store Købmænd, „Patricierne“, som var lidet demokratisk sindede, men som varetog Byens Tarv med stor Nidkærhed og Sparsommelighed for ikke at tynge Borgerne med større Skatter. Byens økonomiske Stilling var derfor udmærket. Borgerrepræsentanterne valgte af deres Midte en Formand, altsaa en Slags Borgmester. Denne Post var i en lang Aarrække beklædt af Agent Svane, en begavet og meget repræsentativ Mand, der i 1838 blev valgt af Købstæderne til Stænderdeputeret. Han var en af Stifterne af Sparekassen for Roskilde og Omegn 1833.)*

*) Hans Portræt, malet 1857 af Forfatteren, hænger paa Raadhuset.

Politiet var endnu i gammel Stil og noget utilstrækkeligt; men Tyverier og Mord var sjældnere i hine fredelige Tider end nu. Politibetjentene havde mest Ulejlighed med fulde Folk; thi Brændevinsdrikkeriet herskede slemt, især paa Markedsdagene, og man havde travlt med at slæbe fulde Folk efter kraftig Modstand ned i „det sorte Hul“, en uhyggelig Kælder i Bunden af Raadstue-taarnet. Politibetjentene var klædt i lange røde Frakker med grøn Krave og ved festlige Lejligheder i dito Kjoler, men altid forsynede med Stokke, som de gjorde flittig Brug af paa Pøbelens Rygge.

Oppe i Laurentiustaarnet sad ligesom en Ugle hver Nat Taarnvægteren for fra Tid til anden at kigge ud af de fire Lydhuller og se, om der ikke var Ildløs i Byen. Hændte dette en enkelt Gang, vakte han Folk ved sin uhyggelige Klemten med den gamle Klokke fra Christian den 2dens Tid, og snart hørte man Vægterne pibe og raabe Brand og Trommerne buldre. Saadan en rask lille Ildløs var en hel Begivenhed, der satte Liv i Byen og afbrød Hverdagslivets kedelige Ensformighed. Men det var ikke nogen behagelig eller vellønnet Stilling at sidde i Taarnet om Natten, især om Vinteren, hvorfor Vægteren ogsaa trøstede sig med Brændevinsflasken, siddende i en Lamme-skindspels. Det endte jo gerne med Drukkenskab, og saa maatte Øvrigheden fra Tid til anden ansætte en ny Vægter i Stedet for „den kasserede Mogens“.

Paa Gaderne vandrede om Natten andre Vægtere med Morgenstjernen i Haanden og vaagede over Byens Sikkerhed, for saa vidt de selv var vaagne. Hver Time fra Kl. 9 og til 5 Morgen sang eller rettere brølede de Kingos gamle fromme Vægtersvers, f. Eks. Kl. 9:

„Nu sridder Dagen under,
Og Natten vælder ud;
forlad for Jesu Vunder
Dor Synd, o milde Gud!
Beware Kongens Hus
Samt alle Mand
I disse Land
for Sjendens Dold og Knuus.“

Klokken 10:

„Om I vil Tiden vide,
 Huusbonde, Pige og Dreng,
 Da er det paa de Tide,
 Man føjer sig til Seng!
 Befaler Eder Herren frie;
 Vær klog og snild,
 Dogter Eys og Jld,
 Vor Klofte er slagen Ti.“

Kl. 10 gik det ærbare Borgerskab i Seng med Undtagelse af dem, der sad og svirede paa den gamle Postgaard eller i andre Beværtninger. At sidde saadan en hel Nat og spille Kort og drikke Punsch kaldte de med et vist Galgenhumor „at sidde i aaben Begravelse“. Aandelige og æstetiske Interesser fandtes der sandt at sige ikke mange af i Roskilde. De indskrænkedes til Latinskolen, hvor den meget afholdte Professor, Dr. phil. Søren Bloch var Rektor, og til Adjunkterne samt Embedsmændene. Disse saa vel som Officererne ved Husarregimentets 4de Eskadron omgikkes meget med de velhavende Købmænd; men Samfundet var ellers skarpt adskilt i Klasser. Smaaamænd og Haandværkere kunde ikke komme ind i disse Kredse, hvor de blev oversete. Med Hensyn til almindelig Dannelse stod Byens Haandværkere ret lavt, saa at det kneb for de fleste af dem at skrive en ordentlig Regning uden slemme Fejl i Retskrivningen. „Borgerskolen“ var elendig. Regning, Skrivning og Bibelhistorie var omtrent alt, hvad der lærtes, og daarligt nok, da der var altfor mange Elever for Læreren. Vilde derfor de bedre stillede skaffe deres Børn Kundskaber, maatte de sende dem til Latinskolen. Denne holdtes i en gammel Bygning, som ifølge E. Pontoppidan *) antages at være opført 1405 i Dronning Margrethes Tid, under Biskop Peder Jensen Lodehat, et langt smalt to Etages Hus med buede Vinduer og Spor af takkede Gavle. Den gamle Skole laa uheldigvis tværs foran Domkirkens Taarnfacade, og derfor

*) Annales ecclesiæ danicæ II, 504.

blev dens tykke, stærke Munkestensmure med stort Besvær desværre nedbrudt 1842. Paa den gamle Skole holdt vor Rektor en Tale til Farvel og mindede om dens Historie; saa vandrede vi med ham i Spidsen allesammen over i den nye, nuværende grimme Skole, hvor den ærværdige Biskop Münster holdt en smuk Indvielsestale. Jeg ser ham endnu for mig, og jeg bildte mig ind, at saadan havde den gamle Erkebiskop Andreas Sunesøn set ud.

I Aaret 1837 sad jeg i Pogelegtien i den gamle Latinskole, da vor Rektor en Dag opfordrede os til at følge med over i Domkirkens nordvestre Vaabenhus for at sige Farvel til Skolens afdøde Overlærer, den begavede, frisindede Johannes Hage, som laa Lig der. Vi i den nederste Klasse havde ikke nydt godt af hans Undervisning, men vi havde dog hørt nogle interessante Foredrag af ham om Indien, og da de fleste af os aldrig havde set en død Mand før, var vi meget betagne. Hages Ligfærd foregik, saa vidt jeg mindes, fra Latinskolen til Graabrødre Kirkegaard, og her skete der noget usædvanligt. En Artilleriofficer i rød Kjole med mørkeblaa Rabatter og Chako med en mægtig blaa Fjerbusk traadte frem ved Graven efter Jordpaakastelsen og holdt en Tale over sin Ven, den bortkaldte Frihedsmand. Officeren var den senere saa berømte Oberst Tscherning, der faldt i Unaade hos Frederik den 6te for denne Tale.

Begravelser foregik i hine Tider næsten aldrig fra Domkirken, men fra Hjemmene. Alle Vinduer i Sørgehuset var dækkede af lange, hvide Shirtings Gardiner, og udenfor paa Gaden var der strøet Sand og Grønt, men ved Døren stod de uhyggelige Ligskamler. I Storstuen stod Kisten, men i Bagstuen opholdt den sortklædte, grædende Enke og Husets Kvinder sig, og Præsterne gik da derind for at yde den obligate Trøst; men Kvinder fulgte den Gang aldrig med Ligtøget. Naar Følget havde indfundet sig, Medlemmerne af Borgervæbningen, altid i rød Uniform med Flor om Armen, gik den gamle krumbenede Bedemand omkring i sin falmede Sørgekappe med en stor Præsenterbakke og bød Vin og Kransekager rundt

til Følget, som ikke undlod at nyde rigeligt af denne Forfriskning. Saa spurgte Bedemanden: „Er der nogen, der har Lyst til at se Liget, inden Kisten skrues til?“ Lysten var som oftest ikke stor. Præsten traadte nu frem og talte med stor Ros om den afdøde; men det ophøjede rammes undertiden af det latterlige. Det hændte saaledes ved Købmand H. Kornerups Begravelse 1833, at Præsten begyndte sin Tale saaledes med dæmpet Stemme: „Stille, stille“, da han blev afbrudt af en vældig Kommandostemme: Stille! Det var Ritmesteren ved Husarerne, der mente at maatte komme Præsten til Hjælp med at skaffe Ro. Naar Talen var overstaaet, satte Følget sig i Bevægelse med Bedemanden forrest og efter Kisten det lange Tog, to og to iført sorte Sørgekapper.

Før den første Jærnbane aabnedes, 1847, var Forbindelsen med Omverdenen meget knap. I Frederik den 6tes Tid blev der som et Fremskridt oprettet en Dagvogn, der standsede ved Posthuset i Skomagergade, hvor det gamle Gæstgiversted „Postgaarden“ laa, og hvor de Rejsende spiste Frokost. Det var et meget godt og billigt Sted. Værten, gamle Petersen, der havde svunget sig op til denne Stilling fra Gaardskarl, var meget yndet og noget af en Original i hele sin Habitus. Hans stadig sig gentagende Opfordring til Gæsterne om at tage fat paa det færdige Frokostbord lød saaledes: „Spis bare, spis bare, det koster lige meget!“ En Gang stod han og trommede paa Ruden og sang: „Sophie, Sophie, Du reisendes (reizendes) Kind!“ „Hvad“, sagde en af Gæsterne, kan De Tysk, Petersen?“ „Ja, jeg tænker paa de Rejsende, som jeg venter.“

Det gamle „privilegerede Herbergérsted“ „Prinsen“ med sin Række tilstudsede Lindetræer ansaas dog for et finere Sted. Det havde et godt Ry paa sig for udmærket Mad og god Vin under Madame Rosted, født Borchs, Styrelse, † 1825. Nu tilhørte det Kaptajn Sveistrup († 1874, 86 Aar gl.), en af Byens mest ansete Mænd, eligeret Borger og Chef for Borger- og Brandkorpset. Sveistrup var, skønt han var stærkt opfyldt af „honnet Ambition“, en

i mange Henseender brav Mand, hjælpsom og godgørende og ivrig for gode og smukke Fremskridt i Byen. Han havde i sin Ungdom, i „Krigens Tid“, staaet som Løjtnant ved „Dronningens norske Livregiment“ og derfra beholdt et militært Præg og en statelig Holdning, saa længe, han levede. „Jeg glemmer aldrig, at jeg har baaret Arméens

Porte-épée“, sagde Svejstrup. Han følte sig mere som Officer end som Gæstgiver og betragtede Garnisonens unge Husarofficerer som sine Kammerater og rykkede dem aldrig for den gode Middagsmad, de spiste hos ham. Han satte Skik paa Borger- og Brandkorpset saa godt, han kunde, og havde ikke ringe Indflydelse paa Borgerne og fik dem til at anskaffe sig nye Uniformer; men det var jo en umulig Opgave at faa gamle Spidsborgere til at se ud som rigtige Soldater.

Til Hotel „Prinsen“ knyttede sig de Fornøjelser og Fester, som fra Tid til anden afbrød Ensformigheden i det lille Roskilde: Baller, Maskerader, Kanefarter, Spisegilder, Koncerter osv., og Kapt. Sveistrup byggede til



disse Lejligheder en stor ny Sal med Galleri og Tribune til Musiken samt et Teater, der kunde opstilles for rejsende Skuespillere.

Mærkelig var den Lyst, vore Forfædre havde til at gaa paa Maskerade; men det var livsglade og lystige Folk, der følte Trang til en Gang imellem at bortkaste Livets Bekymringer og give sig ind i Romantikens og Fantasiens Verden. Det var ikke alene Ungdommen, der sværmede for Maskerader, nej, gamle Mænd og Koner hengav sig lige saa begejstret dertil som Magdalone, der siger til Leander: „Vilde man ikke forsmåa en gammel Kone, saa kender jeg en, som havde Lyst til at komme der (paa Maskeraden) i Aften.“*) Jeg har set en 70-aarig Mand, Medlem af Stadens vise Raad, danse paa Maskeraden i „Prinsen“, klædt som Hans Mortensen i „Aprilsnarrene“ i stramme Kadetbukser. Og saadan søgte alle, baade gamle og unge, at formumme sig og slaa Gækken løs. Under Forberedelserne var man yderst hemmelighedsfuld, og bagefter var Aftenens smaa Begivenheder et udtømmeligt Emne for Samtalen. Adskillige af Herrerne drak temmelig tæt under Festen. De sagde, det var Maskernes Skyld. Men Dagen efter var Stemningen noget flov, naar man fra Fantasiens Land maatte vende tilbage til Hverdagslivets Prosa.

Sommerfornøjelserne bestod mest i Ture til Boserup og Ledreborg, naar Skovbunden stod i al sin Pragt, og Bøgen havde udfoldet sine lysegrønne Blade, saa spadserede eller kørte Familierne i Skoven, medbringende en god Madkurv og helst ogsaa en Dunk kold Punsch. Man gjorde Holdt hos Skovrider Albrecht i Boserup, spændte Hestene fra og begav sig ind i den idylliske Have. Maskine med varmt Vand, Smør og Fløde blev bragt ud paa et Bord, de medbragte Sager dækket op, og saa drak man Te og spiste Smørrebrød. Jeg synes, jeg aldrig har smagt saadan Smør og Fløde som i Albrechts Have eller hørt saadan Nattergalesang som der.

En anden sommerlig Forlystelse var Fugleskydning.

*) Holberg, „Maskeraden“ I, 3. Scene.

gen. Et Selskab for denne Idræt var allerede stiftet i Aaret 1787, og Skydningen, der holdtes paa „Børsen“ ved St. Jørgensbjerg, var bleven ligesom en Folkefest, der omfattedes med levende Interesse af alle. Tidlig om Morgenen blev Fuglekongen fra forrige Aar afhentet i en Vogn og modtaget paa Pladsen af Brødrene med Musik og Kanonskud. Saa tog man med Iver fat paa at skyde til den jærnbeslagne Fugl med svære Rifler, Muskedonnere. Kl. 11 begav Brødrene sig op til „Børsen“s store Sal for at indtage en solid Frokost, hvor Stemningen allerede kunde blive meget løftet. Saa tog man igen fat paa Skydningen, og om Eftermiddagen lod Selskabet galant sin Musik spille i „Børsen“s Have af Opmærksomhed mod Byens unge Damer, der spadserede derned for at se paa Skydningen, tage Sølvgevinsterne i Øjesyn og lade sig kurtisere. Henad Aften lykkedes det som oftest at faa Brystpladen skudt ned, og nu forkyndte ni Kanonskud denne Begivenhed. Oppe i Byen kunde man høre Kanonaden og spurgte: „Hvem mon der saa er bleven Fuglekonge?“ Men den nye og den gamle Fuglekonge tog nu hinanden under Armen, Brødrene fulgte efter med Musiken i Spidsen op til Salen, hvor det festlige Maaltid stod dækket, garneret med talrige Vinflasker. Selskabet hengav sig med Liv og Sjæl til disse Nydelser, og naar den gamle, afgaaede Fuglekonge havde udbragt Skaalen for den nye og ønsket ham en lykkelig Regering og den nye takket den gamle for hans vise Styrelse, afløste den ene Skaal den anden, for Roskilde, for Handelen osv.

„Gid Handel og Søfart florere,
Ved dem vi faar vore Vine“

sang Selskabet, og det er vist, at man den Gang havde udmærkede, uforfalskede Vine baade fra Bordeaux og Rhinen. Brødrene lod dem ogsaa vederfares fuld Retfærdighed og tømte de bredfulde Bægre, lige til Solen viste sig over den østre Horizont, ja som oftest længe efter. Saa vandrede man Arm i Arm i en overvættets glad Stemning op ad Bakken til Roskilde. Som et Tegn paa, hvor varmt det kunde gaa til ved disse Fester, hændte det, at gamle Jens

Vægter en Morgen efter en Fugleskydning fandt selve Justitsraadens Kasket med Guldsnoren midt paa Torvet, hvor Hans Velbaarenhed havde tabt den paa Hjemturen fra „Børsen“.

Markederne spillede i det gamle Roskilde en langt større Rolle end nu. Der kom mindst 5—6 Gange saa mange Mennesker til Byen som nu. Ungdommen, der havde fri fra Skolen, betragtede Dagen som en Fest. Fra Arilds Tid havde der, efter hvad Jens Lavritsøn Wolf melder i sin Danmarksbeskrivelse fra 1654, aarlig været holdt to meget store Markeder i Roskilde, det ene 3 Uger efter Paaske, det andet paa St. Dionysii Dag, den 9. Oktober, „hvilket sidste var det fornemste og største, som er holden udi Sjælland, til hvilket er kommen Kiøbmænd oc Kræmmere fra de berømmeligste Kjøbstæder udi det Romerske Rige med deres dyrebare Vahre oc Kramgods dér at forhandle, for hvilket de igen udførte skønne Penge herfra; og hvilke Vahre de ikke finge forhandlet, dennem lod de staae til et andet Marcket, de igen kom; saadan en Kjøbstad oc Marckets Handel var der udi Roskilde i de Dage.“ Uden al Tvivl gaar Dionysii Marked langt tilbage til Middelalderen og har staaet i Forbindelse med Valfarter til den gamle forsvundne St. Dionysii Kirke, der laa ved Blaagaards Stræde og Skomagergade.*)

I Frederik den 6tes Tid var Markederne saare indbringende Dage for Byens Haandværkere og Købmænd, der havde saa travlt, at de ikke en Gang fik Tid til at spise til Middag. Flere Rækker af Telte opfyldte Raadhustorvet og Nytorv og strakte sig helt op ad Algade, ja, selv et Stykke ned ad Skomagergade. Og saa var der en formelig Trængsel af Mennesker, et broget og malerisk Liv; thi endnu den Gang var alle Omegnens Bønder og deres Kvinder iførte Nationaldragterne; de unge Mænd bar grønne og blaa Trøjer med Sølvknapper, de gamle brune

*) Dionysius, Biskop af Athen, blev omvendt af Apostlen Paulus, Apostl. Gern. 17, 34. Han blev halslugget af Hedningerne 9. Oktober, afbildes derfor med sit Hoved i Haanden.

Koffer med dito og Knæbukser af gult Skind. Enkelte mødte endnu i kraprøde Koffer med store Opslag ved Haanden, Landmilitsens Mundering fra Frederik den 4des Tid*). „Hedebopigerne“ bar røde Huer med Guldnakker og flagrende røde Silkebaand. Kjolen og „Bullen“ var grøn og rød, og om Halsen laa en stor, smukt udsyet Krave i Christian den 4des Stil. Pigerne fra Skoveggen ned ad Ringsted til, „Skovbopigerne“, var kendelige paa deres grønne Huer og Baand. Konerne bar sorte Silkehuer med Guldnakke. Fra Amager indfandt der sig altid paa Markedsdagene en Mængde Folk, iførte deres ejendommelige Dragter, Mændene i mægtige sorte, skørteliggende Bukser, som mindede om deres Oprindelse fra Holland. Selv fra Hovedstaden var der strømmet Folk til, og det var et livligt Skue at se hele denne brogede, bølgende Mængde bevæge sig imellem Teltene og Spiseboderne, hvorfra en kraftig Duft af stegte Aal trængte ud. Til Tider herskede der en øredøvende Larm af Barnetrompeter, Lirekasser, Gadesangere osv. Fra Pladsen foran Palæet lød Fanfarer fra Hofmanns Beridercirkus og en djævelsk Musik fra Gøglere, der foreviste alle Slags Vidundere, Kæmper og Dværge; men Karusseller var den Gang endnu ikke komne i Brug. Selvfølgelig var alle Byens Skoledrenge paa Benene og gjorde Spilopper, hvor de kunde komme afsted dermed. Fulde Folk vrimlede der af. Saaledes indfandt sig altid den i Roskilde velkendte Drukkenbolt Jens Hugger for at ende sin Dag i „det sorte Hul“. Markedet var ikke indskrænket til Byen. Uden for Ringstedgades Port var der i „Skovbovænget“ oprettet ligesom en hel Zigøjnerlejr med Telte, hvor Folkene lavede Ildsteder og overnattede for at passe paa deres Varer, Kød, Frugt, Æbler, Valnødder, Trætøj osv.

Der fandtes utvivlsomt i gamle Dage sære Skikkelser fra Fortiden, flere Originaler end nu til Dags. Den lille Købstad var en snæver Kreds, der ikke stod i nogen livlig Forbindelse med Omverdenen, førend Jærnbanen blev

*) Saaledes som den ses paa Frederik den 4des Sarkofag i Domkirken.

aabnet. Disse Originaler, der vandrede om i deres gammeldags Dragter, var velkendte af hele Byen og forsynede med Øgenavne.

Saaledes var der i Roskilde en gammel Mand, der gik under Navnet Jens Professor, en lang, tør og gnaven Skikkelse i en hvid Vadmelsfrakke og med et Par rummelige Trækstøvler. Jens var Bælgetræder ved Domkirkens Orgel og var af Byens Folk udnævnt til „Professor“, hvad der smigrede hans Forfængelighed. Sagen var, at han pustede Luft i Orglet, naar den berømte Komponist Professor Weyse spillede derpaa. I en Aarrække tilbragte Weyse sine Sommerferier i Roskilde hos sin Ungdomsven Hans Hertz, der var Præst til St. Jørgensbjerg og Vor Frue og boede ved Domkirken i den Ejendom, som nu tilhører Hr. Villads Nielsen. Weyse gik jævnlig over i Kirken og spillede paa det dejlige Orgel, og der blev da sendt Bud efter Bælgetræderen. „Men,“ sagde Jens, „hvad kan det nytte, at de gør saa meget Væsen af Weyse. Han kan jo ingen Ting,

naar han ikke har mig. Det er mig, der gør Musikken.“ Naar Jens kom listende op ad Vindeltrappen til Omgangen, kunde han godt ligne et af de Spøgelse, der har hjemme i saadan en gammel Domkirke.

Jeg har allerede ovenfor nævnt Jens Hugger. Han var, hvad man kalder Kvartalsdranker; til Hverdag en flittig Arbejder paa Landet; men af og til fik Brændevinsdjævelen Magten over ham, og det var ham ikke muligt at staa imod. Saa vandrede han til Roskilde, drak og gjorde Skandale en tre—fire Dage, vandrede op og ned ad Garderne, drukken, rød i Hovedet og skraalende af fuld Hals, indtil han faldt om og blev liggende. Gadedrengene havde da deres Morskab af at male hans Ansigt sort eller grønt. En kold Vintermorgen blev Jens fundet frossen fast i Isen



paa en Rendesten, saa Vægteren maatte have fat paa en Hakke for at frigøre ham. Man kunde finde ham liggende allevegne, og naar en Kvinde da kastede et medlidende Blik paa ham, sagde han altid i en rørende Tone: „Herregud, lille Jomfru, lille Jomfru, det bliver nok godt.“

Saa var der „Torvegrisen“, en lille spidsnæset, halt og skæv Fyr i kort Trøje. Hvad hans virkelige Navn var, ved jeg ikke. Han snusede om paa Torvet imellem Slagtere og Fiskere, og naar han havde sat sig ind i Markedet, humpede han afsted ligesom en levende Avis, stak Hovedet ind ad min Moders Køkkendør og raabte med skingrende Stemme: „Der er store Torsk paa Torvet i Dag, Madam!“



I Duebrødre Hospital sad en hel Samling af ældgamle Borgere og Koner, der naturligvis altid snakkede om de gode, gamle Dage. Jeg mindes en gammel Pottemager, Bonaker hed han, og han bevægede sig daglig med en vis Værdighed hen ad Fundens Bro, og hans hele Habitus og især hans Dragt vakte de latinske Skoledrenge's Beundring. Manden var klædt i en papegøjegrøn Klædning af gammeldags Snit og med kort afstumpede Kjoleskøder. Paa Hovedet havde han en vidunderlig Kasket af grønt Safian og ikke ulig en Bispehue. Det var tydeligt, at grønt var hans Livfarve.

Ja, der var mange flere Originaler den Gang i Roskilde, men Tiden har udvisket deres Billeder af min Hukommelse.

Et oplivende Element i Byen var Garnisonen, 4de Eskadron af Husarregimentet, der siden 1777 laa i Roskilde. De menige var indkvarterede rundt om i Byen i Barakker med tilhørende Stalde, og hver Morgen saa man dem ride hen til Samlingspladsen paa det nye Torv. Den nuværende Have ved Fundens Bro var deres Ridebane, i Palæets Forbygning havde de Fægtesal, og i den

lange Bindingsværksbygning i Palæstræde Hø, Havre og Halm til Hestene. Man saa Husarerne baade til Hest og til Fods begive sig ud til den noget fjerne Excerserplads paa den anden Side af Roskilde Hvile. Hver Aften genlød Garderne af Trompeternes „Retraite“; Signal til, at Mandskabet skulde gaa til Ro. Naar en af Frederik den 6tes Adjutanter,



General Fribo, skulde komme for at inspicere Eskadronen*), en anstrængende og spændende Dag for dem, ilede vi Drengene, saa snart vi kom fra Skole, hen for at overvære en af Øvelserne, der foregik i Palægaarden. Det gik ud paa at vise, hvor hurtigt Husarerne kunde gøre sig færdige til en pludselig Udrykning. Sadler, Skabaraker, Tømmer, Karabiner, Pistoler osv. var lagt i Bunker paa Jorden ved Siden af Hestene. Naar Kommandoen lød, begyndte Rytterne at kappes af alle Kræfter om at sadle op og komme til Hest med hele Oppakningen, og den, der kom først, fik foruden Æren et Par Rigsdaler af Generalen. Chef for 4de Eskadron var Ritmester Brechwold, en smuk Type paa en ægte Soldat fra Frederik den 6tes Tid og i visse Maader en Original. Blandt Officererne maa nævnes Ritmester Juel,

der med Hæder havde deltaget i Slaget ved Sehsted 1813, og Premierløjtnant, senere Ritmester Gyllich, der døde som Slotsforvalter paa Frederiksborg, en elegant og smuk Officer i den gamle Stil. Det var en Sorg for Ungdommen i Roskilde, da Eskadronens Trompeter for sidste Gang

*) Kong Christian den 9de inspicerede ogsaa i sin Tid, da han var Oberst for Hestgarden, Husareskadronen i Roskilde.

genlød i Gaderne 1842 og den marcherede bort for at tage Ophold paa Jægersborg.

Minderne fra Napoleonstiden var endnu forunderligt levende. Vore Bedsteforældre omfattede Napoleon med den største Beundring, ja, Kærlighed, skønt Gud skal vide, at deres Helt havde været Danmark en dyr Mand; men disse Følelser stod uden Tvivl i Forbindelse med det Had, man nærrede til Englænderne siden Krigen fra 1807—1814. Paa Væggene i alle velhavende Hjem hang Kejserens Portræt og store Lithografier med hans berømte Slag og Sejre. Endnu mindes jeg et noget sentimentalt Stykke af Horace Vernét: I det brusende Hav hæver sig St. Helenas Klippe, hvor den trofaste General Bertrand med Familie staar sørgende ved Napoleons Grav; men oppe i Skyerne ses Legioner af Helte, som modtager ham i Himlen!

Fra Lirekasserne paa Gaden genlød jævnlig den yn dede Melodi af Bertrands Afskedskvad, da han fulgte Kejseren til St. Helena:

„Adieu Francais, adieu ma France chérie,
Phonneur m'appelle loin de vous.“

Allerede den Gang spillede man Napoleonsstykker, og et saadant har gjort et uforglemmeligt Indtryk paa mig, saa meget mere, som det var første Gang jeg som halv-voksen Dreng var paa Komædie. Det forekom mig, at alle de velkendte Billeder fra Væggene blev til levende Mennesker. Det var det Tietgenske Skuespillerselskab, der opførte Stykket paa Palæet i den store Sal i Hovedbygningens første Etage, kort før denne blev indrettet til Provincialstændernes Forhandlinger. Men hvad der gjorde det dybeste Indtryk paa mig og paa alle Tilskuerne, var, at den Skuespiller, der udførte Hovedrollen, Hr. Christoffersen, havde en aldeles forbavsende Lighed med de kendte Billeder af Napoleon, den lidt fyldige Figur og det klassiske romerske Ansigt, der mindede om Cæsar Augustus. Hr. Christoffersen var, hvad Masken angik, en ganske anden illuderende Napoleon end Martinius Nielsen og Dr. Mantzius. Han førte sig med Anstand i den vel kendte Uniform og

med den mussegraa Overfrakke og trekantede Hat. Kejseren kommer vandrende i dybe Tanker med korslagte Arme, da han standser ved at høre en Raslen. Det er den gamle Grenadér, Skuespilleren Hr. Pødenphant, der staar paa Post og præsenterer Gevær. „Jeg kender dit Ansigt“, siger Napoleon, „Du har været med mig i Ægypten, ved Marengo og Austerlitz? Ja, Sire. Og Du har ikke Æreslegionens Kors, som Du har saa vel fortjent!“ Hvorpaa Kejseren tager sit eget Kors og hæfter det paa Grenaderens Bryst.

Noget maa ganske vist skrives paa min Ungdommeligheds Regning, men jeg var aldeles betagen ved disse Scener og ved den tragiske Slutning, hvor Kejseren dør paa St. Helena, medens Bertrand og de faa trofaste Venner knæler ved Sengen. —

Man gør sig i vor Tid ikke noget Begreb om den Kongedyrkelse, der herskede i gamle Dage, og om den Hengivenhed, hvormed man saa op til Frederik den 6te.

Budskabet „Kongen kommer“ satte hele Roskilde By i den største Sindsbevægelse, og alle, som kunde, ilede afsted for at se Landsfaderen. Borgerkorpset var naturligvis paa Benene i sine røde Uniformer og med vældige Fjerbuske i de trekantede Hatte. Foran Gæstgiverstedet „Prinsen“, hvor Kongen skulde stige af for at spise Frokost paa sin Gennemrejse, blev der af Borgerkaptejn Sveistrup opstillet dobbelte Vagtposter for at gøre Honnør.

Saa kommer det store Øjeblik! I susende Fart viser sig allerførst i aaben Vogn Byfogden. Rask springer han af Vognen og stiller sig med den trekantede Hat i Haanden foran „Prinsen“s Dør ved Siden af Kaptajnen, der er i Galla-Uniform. Saa ruller Kongens Vogn frem med fire skummende Heste. Paa Bukken sidder den røde Kusk og Jægeren, men paa hver Side rider en Husarofficer og to Adjutanter af Borger- og Brandkorpset. Til daglig Brug er disse Borgere ikke vant til at ride Væddeløb; de ser derfor noget anstrengte ud og har ofte tabt Fjerbusken ud af Hatten, men stolte er de i Hans Majestæts Tjeneste.

I den aabne Vogn sidder den alderstegne Kong Frede-

rik den 6te med sit hvide Overskæg, en lille tynd Skikkelse i en skinnende højrød Uniform med blaa Kasket, men førende sig med stor Værdighed som Ætling af 13 Konger i Danmark! Der er noget kort og brydsk i hans Væsen. Han stiger rask ud, hilser militærisk paa Byfogden, Kaptajnen og Skildvagterne. Han synes at have Hastværk og er ikke længe om sin Frokost. Da han stiger til Vogns, udbringer Kaptajnen med rungende Røst et: „Længe leve Hs. Majestæt Kongen!“

Saa afsted igen! Men denne Gang befaler Kongen, at der skal køres langsomt igennem Byen; thi han ved, at der er beredt ham en pragtfuld Parade af Borgerkorpset. Paa det gamle Raadhustorv er det opstillet i dobbelte Rækker under Kommando af Løjtnant, Bogtrykker Hansson. Paa højre Fløj, et Skridt foran Rækkerne, stod en saakaldet Gefreiter, en lille, meget tyk Mand, hvis Mave kom til sin gode Ret i de rummelige hvide Benklæder og røde Kjole. Men hvorfor har man dog valgt denne Mand, der saa lidet ligner en Grenadér, til denne Plads? Jo, det havde formentlig en god Grund. Skrædder Henriksen havde som ungt Menneske været med at kæmpe i Slaget den 2. April 1801, og han sagde selv, at han havde kæmpet som en Løve. Derfor var denne Ærespost betroet ham.

„Gevær paa Skulder, præsenter Gevær, se til højre!“ Kongen nærmer sig, Trommerne røres, og Roskilde gamle Fane med den sorte Ørn sænkes for Mønarken, der mønstrer Borgergarden med et venligt Smil og en naadig Hilsen. Saa forsvinder Synet: Kongens Vogn, Byfogden, Husar- og Borgerofficerer, ud igennem Ringstedgade. —

Mønstringen af Brandkorpset var i gamle Dage en Slags Folkefest. Den blev imødeset med stor Interesse, ikke mindst af os Disciple ved Latinskolen, som indfandt os, hvis vi kun havde Tid, paa Torvet i de Sommereftermiddage, da den skulde foregaa.

Naar Toget med Sprøjterne nærmede sig i forskellige Afdelinger, blev man straks sat i Stemning ved Trommernes dumpe Buldren og en imponerende Rumlen. Det lød, ligesom det var Artilleriet, der nærmede sig for at gaa i Ilden, men det var kun Sprøjterne, der gik i Vandet.

De sig nærmende Skarer havde ikke det glimrende Udseende som det røde Borgerkorps. De var ikke nær saa militæriske, men mest civilklædte i mørke Farver. Kun deres Officerer lavede lidt op med deres Uniformer, forgyldte



Epauletter og gule Fjerbuske, som symbolsk skulde betegne Ilden. Efterhaanden samlede Korpset, omtrent 200 Mand, til Parade, opstillet i dobbelte Rækker med Hovedsprøjte Nr. 1 paa højre Fløj. Der var noget forsorent i Mandskabets Udseende med Kasketten paa Snur og ikke faa skinnende røde Næser. Men man fandt det den Gang saa rimeligt, at Brandfolk, naar de blev noget tørre i Halsen, slukkede Branden med et Par Snapse. Det saakaldte Nedbrydningskorps, der mødte med Økser og Stænger, havde ikke noget godt Ry, thi, hvad Ilden levnede, ødelagde Korpset!

Paa Fløjen stod en original Skikkelse, Løjtnant, Muremester Brock, iført sin gamle fa' mede mussegraa Livkjole med de sorte Fløjels Rabatter. Det var en høj, mager Mand med kun ét Øje og et stort sort Plaster for det andet. Paa Hovedet havde han en vældig trekantet Hat, som han bar paa en ganske ejendommelig Maade, om jeg saa maa sige, fra Nordost til Sydvest. Jeg kom altid til at tænke paa en af Napoleons Marschaller, skønt den brave Mand aldrig havde været i Krig, men havde mistet Øjet ved et ulykkeligt Tilfælde.

Til denne Parade kom senere i Tiden efter den første slesvigske Krig en anden ejendommelig Person, der fungerede som Kirurg ved Brandkorpset. Det var Byens velkendte Barber, en vindtør, pyntelig uniformeret Skikkelse med lange gule Krøller ved Ørene. Han havde været med i Krigen, eftersom han havde en kirurgisk Eksamen, og

havde til sin store Glæde faaet Titel af Underlæge og Lov til at bære Uniform som saadan.

Naar Paraden var stillet, meldte Adjutanten, Premierløjtnant P. Brønniche, det til Kaptajn Sveistrup, der passerede Fronten med en Værdighed som en General og med Haanden til Hatten. Saa gav han Ordre til, at Øvelserne skulde begynde. Der blev Liv i Rækkerne, Sprøjterne kørtes frem, og Sluffer med Vandtønder kom farende for at fylde dem med det vaade Element. Stiger blev opstillede, og de kække Straalemestre overgød Husene paa Torvet med bølgende Vandstrømme under Trommernes dumpe Lyd. Af og til gjorde Straalemestrene sig den Fornøjelse at sende den glade Ungdom en lille Douche, som vakte megen Munterhed. De, destoværre ofte, noget tørre Sprøjteslanger laa udbredte paa Torvet og hvæsedede og spruttede smaa Straaler ud af Hullerne, der syntes at røbe, at Materiellet ikke var i den ønskeligste Orden. Naar dette havde varet en Stund, lød Trommesignalet: Hold inde! Øvelsen var forbi, og Brandfolkene marscherede bort med de rumlende Sprøjter. Stilheden bredte sig atter over Roskilde, kun Vandpytterne paa Torvet mindede om, hvad der var foregaaet.

Den 3. December 1839 Kl. 5 om Aftenen kom jeg fra Skolen med mine latinske Bøger under Armen. Det var koldt og sneede. Pludselig, da jeg gik over Torvet, hørte jeg Budskabet: Kongen er død! Som et Lyn var denne Efterretning kommen, og den vakte den dybeste Bevægelse hos alle. Landsfaderen var død, og ude i den lille By var der ingen, der mere tænkte paa alle de uheldige Ting, der var sket under hans Regering. Derimod mindedes man hans gode Vilje, hans redelige og retfærdige Sind. Sorgen, der var stor og oprigtig over hele Landet, fik et smukt Udtryk i Digteren H. P. Holsts Vers:

„Ø Fædreland hvad har Du tabt,
Din gamle Konge søver“

Ligesom en tung, død Taage hvilede Sørgetiden over Landet. De gamle kgl. Forordninger om Klokkeringning

overalt i Danmark, Forbud mod Spil og Leg og Befaling, at alle skulde bære Sørgeklæder, blev sat i Kraft. Snart rungede Domkirkens, Vor Frues og St. Laurentii Klokker over Roskilde baade Formiddag og Eftermiddag, saa man var nær bleven døv.*)

Paa Amalienborg havde man travlt. Den gamle Konge skulde ligesom hans Forfædre balsameres og lægges paa Paradeseng, for at hans tro Folk kunde se ham endnu en Gang til Farvel. Jeg var saa heldig at faa denne Ligparade at se. Med en Onkel og Tante i København kørte jeg en mørk Vinteraften i en lukket Vogn ud til Amalienborg. Vi maatte med Taalmodighed efter Politiets Befaling tage Plads i den lange Vognrække, som strakte sig lige fra Kongens Nytorv gennem Bredgade til Slottet, og det var ikke morsomt at sidde og fryse et Par Timer og høre paa Klokkernes evindelige Ding-Dang; men endelig naede vi da frem og fik Lov til at stige op ad de med sort Klæde betrukne Trapper, hvor lange Rækker af Livgardens Kyrasserer stod opstillede, urokkelige som Statuer, med de blanke Klinger skuldrede. Den store Strøm af Mennesker bevægede sig ganske langsomt, to og to, i dyb Tavshed ind igennem Riddersalen, der var glimrende belyst af store Kandelabrer med Voksllys. Der laa Frederik den 6te paa Paradesengen, hvilende paa den udbredte Hermelinskaabe.

Endnu efter saa mange Aars Forløb staar dette Syn for mig, dette lille gule Ansigt med den krumme Næse, den magre Skikkelse, iført Kroningsdragten, en Sølv mors Vams med Hoftebenklæder, hvidt Silketrikot og dito Atlaskes Sko. Bag Paradesengen laa Krone og Scepter og ved Siden tallose Ordener, medens Rigets Dignitarer, Generaler og Kammerherrer i røde Kjoler holdt Vagt om deres Konge, stive som Statuer; men over al denne forfængelige Pragt hvilede Dødens Alvor.

I Roskilde tog man fat paa Forberedelserne til den kongelige Ligfærd. Domkirken blev betrukket med sort

*) Endnu ved Chr. den 9des Død blev denne urimelige Skik holdt vedlige.

Klæde, drapperet og dekoreret under Ledelse af den dygtige Stiftsskriver, Kammeraad C. Hansen. Indkvarteringskommissionen fik travlt med den ret vanskelige Opgave at skaffe Plads og Logi til den Mængde Ministre, Hoffolk og Officerer, der skulde overnatte i den lille By, thi Jærnbanen var endnu ikke anlagt. Der skulde endvidere skaffes Stalde og Kvarterer til Garden til Hest og til Fods. Christian den 8de skulde bo paa Palæet, der jo i 1735 netop var opført i det Øjemed at skulle tjene Kongen som Kvarter ved slige Lejligheder.

Men Roskilde har aldrig ved nogen kgl. Ligbegængelse haft saa stor en Indkvartering. Man kom til at mindes Magistratens Ordre ved Frederik den 4des Bisættelse i Roskilde 1730, hvori det hedder, at den „advarede Borgerne at indknibe dem selv, deres Familie og Folk det mest mulige i et lidet Sted i deres Huse“. Mine Forældre maatte ogsaa „indknibe sig“ paa et lille Kvistkammer og overlade alle deres Værelser til den berømte og elskværdige Minister, Grev Adam Vilhelm Moltke med Sekretær og Tjenerskab samt til en Oberst, hvis Navn jeg ikke mindes. Og saa blev der lagt mindst 15 Gardister ind i Gaarden, Karlene maatte vige deres Senge; men Roskildenserne fandt sig i det hele med Beredvillighed i al Ulejlighed.

Den 15. Januar 1840 kom Garden marscherende ad Landevejen til Roskilde og naaede hertil ud paa Eftermiddagen. Vi Drengene var naturligvis paa Benene og spadserede ud til Roskilde Hvile i stor Spænding for at tage imod dem. Og dér kom de stolte Grenaderer med Bjørneskindshuerne og Alvorsminen, som passede til Lejligheden. Uanfægtede af Kulde eller Træthed drog de ind i Byen med stram Holdning.

Midt om Natten kom Livgarden til Hest og Ligvognen med Kongens Kiste, eskorteret af Husarer med brændende Fakler. Den blev holdende ved Roskilde Hvile.

Om Morgenen den 16. Januar 1840 frøs det en 6—7 Grader, og Sneen havde bredt sit hvide Tæppe over Roskilde og Domkirken, fra hvis Taarne Klokkerne lod deres dybe Malmtoner runge ud over Byen. Gaderne fyldtes af sortklædte Folk, der var komne hid alle Vegne fra for at

se Ligprocessionen; men det var jo kun et begrænset Antal, der kunde komme ind i Kirken.

Op ad Formiddagen drog hele Kongens Regiment, som havde ligget i Kvarter i Omegnens Landsbyer, ind i Byen i et Antal af vel 1000 Mand, iførte røde Livkjoler med blaa Rabatter. De tog Stilling paa hver Side af Hovedgaden lige fra Røde Port og til Torvet og frøs dygtig, staaende uden Overfrakker med Gevær ved Foden i Sneen. En ung Løjtnant faldt om af Kulde og Faste og blev bragt ind til min Onkel, hvor de ved Hjælp af en god varm Frokost, et Glas Portvin og en Kop Kaffe snart bragte den unge Kriger paa Benene, saa han kunde indtage sin Plads i Rækkerne, da Processionen kom.

Fodgarden i røde Livkjoler med Brystet prydet med Sølvgaloner stod ogsaa opstillet i dobbelte Rækker fra Torvet og til Domkirkens Hovedindgang. En stærk Vagt af Garden havde besat Palæet, hvor Kong Christian den 8de havde opholdt sig fra Midnat.

Endelig hørte man den dæmpede Lyd af Hestgardens Trompeter og buldrende Paukeslag. To Eskadroner af disse statelige Kyrasserer med de smukke græske Hjælme aabnede Processionen. Derefter kom et uendelig langt Tog af gammeldags, sortbetrukne Kareter, i hvilke de første Rangklasser, fremmede Fyrster og Diplomater havde Plads. Derpaa red to Herolder, iførte røde Fløjels Vaabenkjoler med Kongevaabnet broderet i Guld og Farver. Saa kom den tomme Ligvogn, trukken af 6 Heste med sort Skabrak, og endelig Kisten, baaren af Bønder i nationale Dragter. De havde udbedt sig denne Ære som et Udtryk for den Taknemlighed, de følte mod den afdøde Konge, der i 1788 havde gennemført Stavnsbaandets Løsning.

„Præsenter Gevær!“ lød Kommandoen til Soldaterne, Musikkorpsene spillede en Sørgemarsch, Folket blottede Hovedet, og Ligtoget bevægede sig langsomt ind i den gamle Domkirke, hvor Frederik den 6tes Forfædre hvilede. I det samme Øjeblik som Biskop My n s t e r kastede Jord paa Kisten, forkyndte Artilleriet med 27 Kanonskud, at nu var Kongen bisat.

Med ham gik den gamle Tid i Graven!